

REFERAT |KRS| Formannskapet (2015-2019) d. 11-04-2018

Mødedato Onsdag d. 11. april 2018 kl. 09:00

Mødested Formannskapssalen

Indholdsfortegnelse

Program for møtet.....	3
Godkjenning av protokoller fra formannskapetets møter 07.03.18 og 14.03.18.....	6
Oppfølgingssak - Barn og unge i lavinntektsfamilier.....	8
Rapport om skolestruktur i Vågsbygdområdet - utsendelse på høring.....	21
Innføring av inntektsgradering i SFO fra 01.08.2018.....	26
Støtteordning for å realisere pålegg om tilknytning til offentlig avløpsnett der prosjektene overskrid	32
Bompengeinnkreving Samferdselspakke 1 - overføring av garantier til Ferde AS.....	36

Punkt 36/18: Program for møtet

MØTEINNKALLING TIL FORMANNSKAPET

Dato: 11.04.2018 kl. 09.00
Sted: Formannskapssalen

Innkalling gjelder bare medlemmer. Varamedlemmer møter etter særskilt innkalling.

Forfall medels snarest til Formannskapssekretæren tlf 38 24 34 79 / 98 28 79 38

PROGRAM FOR MØTET:

Kl. 09.00 – 09.30   **Ehelse - tiltak og fordeling av økonomisk ressurser ved helse- og sosialdirektør Wenche P. Dehli**

SAKSKART			Side
36/18	201800013-38	Program for møtet	
37/18	201800013-37	Godkjenning av protokoller fra formannskapets møter 07.03.18 og 14.03.18	
		Sektor 3 – Helse- og sosial:	
38/18	201713690-5	<u>Formannskapssak:</u> Oppfølgingssak - Barn og unge i lavinntektsfamilier Rådmannens innst. 26.02.18	
		Sektor 2 – Oppvekst:	
39/18	201800783-6	<u>Formannskapssak:</u> Rapport om skolestruktur i Vågsbygdområdet - utsendelse på høring Oppvekststyrets innst. 20.03.18	
40/18	201707417-4	<u>Bystyresak:</u> Innføring av inntektsgradering i SFO fra 01.08.2018 Oppvekststyrets innst. 20.03.18	

		Sektor 5 – Teknisk:	
41/18	201600544-5	<u>Formannskapssak:</u> Støtteordning for å realisere pålegg om tilknytning til offentlig avløpsnett der prosjektene overskrider vedtatte kostnadsgrense - Oppfølging av vedtak i By- og miljøutvalget By- og miljøutvalgets innst. 15.03.18	
42/18	201506596-7	<u>Bystyresak:</u> Bompengerekrav Samferdselspakke 1 - overføring av garantier til Ferde AS Rådmannens innst.	

Harald Furre
ordfører
(sign.)

Punkt 37/18: Godkjenning av protokoller fra formannskapets møter 07.03.18 og 14.03.18

Bilag

Protokoll Formannskapet 14.03.2018

Protokoll Formannskapet 07.03.2018

Dato 20. mars 2018
Saksnr.: 201800013-37
Saksbehandler Anne Lise Holand Aabø

Saksgang
Formannskapet

Møtedato
11.04.2018

Godkjenning av protokoller fra formannskapets møter 07.03.18 og 14.03.18

Forslag til vedtak

1. Formannskapet godkjenner protokoll fra formannskapets møte 07.03.18.
2. Formannskapet godkjenner protokoll fra formannskapets møte 14.03.18.

Ragnar Evensen
Rådmann

Anne Lise Holand Aabø
Formannskapssekretær

Vedlegg:
Protokoll formannskapets møte 07.03.18
Protokoll formannskapets møte 14.03.18

Punkt 38/18: Oppfølgingssak - Barn og unge i lavinntektsfamilier

Bilag

Vedtak HELSOS, 13032018, Sak 15/18, Oppfølgingssak - Barn og unge i lavinntektsfamilier

Vedtak OPPVEK, 20032018, Sak 29/18, Oppfølgingssak - Barn og unge i lavinntektsfamilier

Vedtak KULTUR, 07032018, Sak 26/18, Oppfølgingssak - Barn og unge i lavinntektsfamilier

Dato 26. februar 2018
Saksnr.: 201713690-5
Saksbehandler Kristine Vigsnes

Saksgang

Kulturstyret
Helse- og sosialstyret
Oppvekststyret
Formannskapet

Møtedato

07.03.2018
13.03.2018
20.03.2018
11.04.2018

Oppfølgingssak - Barn og unge i lavinntektsfamilier

Sammendrag

I forbindelse med behandling av orienteringssak *Barn og unge i lavinntektsfamilier i Kristiansand*, saksnummer 153/17 i formannskapet 15.11.17 følgende vedtatt:

Formannskapet ber administrasjonen komme tilbake med en sak hvor det drøftes hvordan vi bedre kan måle utviklingen av reell fattigdom og hvilke tiltak som best kan redusere antallet barn som lever i lavinntektsfamilie.

Fattigdomsproblematikken er kompleks, og det utfordrer både målemetoder og tiltakene i arbeidet med familier som lever i fattigdom. Nasjonale evalueringer og lokale erfaringer tilsier at videre utviklingsarbeid bør fokusere på helhetlige og koordinerte tjenester, økt kompetanse, og fleksibilitet i tjenestene.

Kommunens 3 sentrale satsingsområder i arbeidsrettet mot barn i lavinntektsfamilier:

- Tilknytning til arbeidsliv
- Gode oppvekstvilkår
- Sammenhengende tiltak og enhetlig innsats.

«Nye mønstre- trygg oppvekst» er et innovativt utviklingsprosjekt som prøver ut en ny modell for koordinerte tjenester til familier i lavinntekt. Prosjektet presenteres spesielt.

Ved å benytte tilgjengelig statistikk og indikatorer vil man følge utviklingen på feltet tett. Ulike fattigdomsmål har ulike styrker og svakheter, og har ulikt potensiale for å måle utvikling. I det følgende presenteres fem ulike måter å måle fattigdom på:

- Lavinntekt
- Sosioøkonomisk status
- Mangel på levekårsgoder
- Subjektive mål – opplevd fattigdom
- Forbruksbaserte fattigdomsmål

Forslag til vedtak

[Saken tas til orientering](#)

Ragnar Evensen
Rådmann

Wenche P. Dehli
HS direktør

Svein Ove Ueland
konst. oppvekstdirektør

Stein Tore Sorthe
kulturdirektør

Bakgrunn for saken

Barnefattigdom er en av de store utfordringene velferdsstaten står overfor. Til tross for flere tiltak og ordninger har andelen barn og unge i lavinntektsfamilier i Norge økt fra 3,3 % i 2001 til 10 % i 2015. Andelen er tredoblet i løpet av 14 år. I Kristiansand kommune var andelen barn som bor i husholdninger med vedvarende lavinntekt 11,6 % i 2015¹. Dette er høyere enn landsgjennomsnittet, og høyere enn gjennomsnittet for Vest-Agder. Totalt sett utgjør dette 2000 barn i kommunen.

Det er tydelige sammenhenger mellom økonomiske ressurser i familien og ungdoms helse og livskvalitet. Ungdata-undersøkelsene nasjonalt² og regionalt, «Ung i Agder 2016»³, viser en klar sammenheng mellom opplevelse av dårlig råd i familien og rusmiddelbruk, kriminalitet, mobbing og vold, samt lavere deltakelse på organiserte fritidsaktiviteter. Barn som vokser opp i husholdninger med økonomiske problemer har selv høy risiko for å få økonomiske utfordringer som voksne. Foreldrenes utdanningsnivå, inntektsnivå, helse og bruk av offentlige støtteordninger overføres ofte mellom generasjoner⁴.

I forbindelse med formannskapetets behandling av sak «Barn og unge i lavinntektsfamilier i Kristiansand» saksnummer 153/17, 15.11.17, ble følgende vedtatt «*Formannskapet ber administrasjonen komme tilbake med en sak hvor det drøftes hvordan vi bedre kan måle utviklingen av reell fattigdom og hvilke tiltak som best kan redusere antallet barn som lever i lavinntektsfamilie.*»

Saken er delt inn i fire deler:

1. Måle utvikling av fattigdom
2. Tiltak som best kan redusere antall barn som lever i lavinntektsfamilier
3. Status for prosjektsatsingen Nye mønstre – trygg oppvekst
4. Oppsummering

1. Måle utvikling av fattigdom

Fattigdom er et komplekst begrep som kan forstås på flere måter. Verken i forskning eller politikk finnes det en felles forståelse av hvordan fattigdomsfenomenet skal defineres. Ulike målemetoder kan gi ulike svar på hvor mange fattige det er i Norge, men alle metodene viser samme tendens: **ulikhetene øker.**

I Norge er den generelle levestandarden høy, og fattigdom handler ikke nødvendigvis om mangel på mat, klær og tak over hodet. Fattigdom handler også om å mangle muligheter for å delta sosialt på lik linje med resten av samfunnet. I Norge er fattigdom et relativt begrep og kan defineres slik:

”Folk er fattige hvis de ikke kan oppnå – helt eller delvis – de livsbetingelser som gjør dem i stand til å fylle vanlige roller, inngå i gjengse forbindelser og ellers oppføre seg slik det forventes av dem, i egenskap av å være medborgere i samfunnet.”
(Townsend, 1979).

Relativ fattigdom innebærer å mangle de ressursene og sosiale mulighetene som er vanlig å ha i et samfunn. For barn og unge vil fattigdom kunne ha konsekvenser for nåværende livskvalitet gjennom deltakelse i skole, på fritidsarenaer og sosialt, gjennom relasjoner til venner og gjennom mulighet til å delta på lik linje med andre barn. Å vokse opp i fattigdom kan i stor grad begrense barn og unges reelle utdanningsmuligheter, deres fysiske og psykiske helse og arbeidstilknytning som voksne. I møte med barn, unge og voksne er det denne forståelsen av fattigdom som er viktig. Men definisjonen er utfordrende med tanke på

¹ https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnefattigdom/

² <http://www.hioa.no/Om-HioA/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Rapporter/2016/Sosiale-forskjeller-i-unges-liv>

³ <https://www.korus-sor.no/wp-content/uploads/2016/10/Ung-i-Agder-2016-rapport.pdf>

⁴ <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/sosial-arv>

å måle fattigdom i en befolkning. Opplevelse av fattigdom i befolkningen kan bare undersøkes ved å spørre om opplevelse av fattigdom. Dette gjøres blant annet i Ungdata-undersøkelsene, men ellers har vi ikke informasjon om opplevd fattigdom.

Andre ressurser enn inntekt alene påvirker livssituasjonen til barn og unge. Sosioøkonomisk status er et begrep som inneholder mer enn et inntektsmål. I motsetning til opplysninger om selvopplevd fattigdom er indikatorer for sosioøkonomisk status tilgjengelig gjennom registerdata. *Sosioøkonomisk status* inkluderer faktorer som inntekt, arbeid og utdanning. *Sosiokulturelle aspekter* inkluderer faktorer som kjønn, etnisitet, religion, kultur, migrasjonsstatus og sosial kapital. *Sosiogeografiske aspekter* inkluderer blant annet faktorer som alder og fattige nabolag. Ungdata-rapporten «Ung i Agder 2016» viser klar sammenheng mellom sosioøkonomisk status for familien og en rekke indikatorer for helse, trivsel, skoleprestasjoner og levevaner. Helsedirektoratets rapport «Sosioøkonomisk status og barn og unges psykologiske utvikling⁵» viser også klar sammenheng mellom familiens sosioøkonomiske status og utvikling av barns psykiske helse.

1.1. Fattigdomsmål

Ulike fattigdomsmål har ulike styrker og svakheter, og har ulikt potensiale for å måle utvikling. I det følgende presenteres fem ulike måter å måle fattigdom på:

- Lavinntekt
- Sosioøkonomisk status
- Mangel på levekårsgoder
- Subjektive mål – opplevd fattigdom
- Forbruksbaserte fattigdomsmål

1.1.1 Lavinntekt

Lavinntekt er en inntektsbasert beregning som benyttes for å anslå omfanget av barnefattigdom. Å vokse opp i en familie med lavinntekt er ikke nødvendigvis det samme som å vokse opp i fattigdom. Lavinntekt defineres som risiko for fattigdom.

Lavinntekt beregnes ut fra husholdningens størrelse; antall barn og voksne som skal leve av husholdningens inntekt. Den mest brukte lavinntektsberegningen i Norge er EU 60. Da er lavinntektsgrensen 60 prosent av medianinntekten (den midterste inntekten i en befolkning). Denne definisjonen er lagt til grunn for arbeidet med lavinntekt og fattigdom i Norge, og benyttes også internasjonalt. Fordelen med lavinntekt som indikator er at dataene er basert på registerdata, og det er derfor enkelt å innhente data på hele befolkningen.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet har utviklet en nettportal⁶ som gir kommunene enkel tilgang til statistikk om barn som vokser opp i lavinntektshusholdninger. Nettportalen gir statistikk helt ned på kommunenivå, på en rekke indikatorer som blant annet trangboddhet og voksnes yrkestilknytning. Portalen gir mulighet til å sammenligne situasjonen i kommunen med andre kommuner, eller med landet forøvrig.

1.1.2 Mangel på levekårsgoder

Å måle mangel på levekårsgoder kan fungere som en indikator på fattigdom. Eksempel på levekårsgoder kan være å eie vaskemaskin, ha råd til å reise på ferie, mobiltelefon, PC, delta på fritidsaktiviteter eller kunne delta i bursdager med gave. Men det finnes ikke en klar grense for hvor mange levekårsgoder man skal mangle for å regnes som fattig. Det defineres av forskere i den enkelte undersøkelse. Slike undersøkelser må også ta høyde for at mangel på et levekårsgode kan skyldes valg og prioritering. Fordelen med å måle levekårsgoder er at man får direkte informasjon om hvordan familier har det i materiell forstand. Ulempen er at slike undersøkelser er kostbare og avhengig av store utvalg. I undersøkelse av

⁵ <https://helsedirektoratet.no/Lists/Publikasjoner/Attachments/1045/Sosio%C3%B8konomisk%20status%20og%20barn%20og%20unges%20psykologiske%20utvikling%20IS-2412.pdf>

⁶ www.barnefattigdom.no

levekårsgoder kommer det heller ikke frem om folk opplever å ha en god levestandard selv om de mangler levekårsgoder.

1.1.3 Opplevd fattigdom

Selvopplevd fattigdom kan kartlegges gjennom spørreundersøkelser. Ved å spørre befolkningen hvordan de opplever sin økonomiske situasjon får man tilgang til relevant informasjon som kan belyse kunnskapen man har gjennom registerdata. For å kunne måle utvikling av fattigdom må man gjennomføre gjentakende kartlegginger. Det er en utfordring at mange velger å ikke svare på slike undersøkelser, og utvalget som svarer vil trolig ikke være representativt for befolkningen som helhet. Undersøkelser av selvopplevd fattigdom er tid- og kostnadskrevede, med mindre aktuelle spørsmål kan legges inn i andre undersøkelser. Dette gjøres i Ungdata-undersøkelsen.

1.1.4 Forbruksbaserte fattigdomsmål

Et forbruksbasert fattigdomsmål måler om folk har en inntekt som dekker det koster å skaffe seg levekårsgoder. Statens institutt for forbruksforskning (SIFO) har utarbeidet et minimumsbudsjett basert på det laveste forbruksnivået som kan aksepteres av befolkningen. Fordelen ved å måle fattigdom mot forbruk er at en fattigdomsgrense kan defineres med utgangspunkt i hva det koster å dekke grunnleggende forbruksbehov. Men heller ikke forbruksbaserte fattigdomsmål tar høyde for at folk kan oppleve gode levekår selv om de ikke har inntekt som dekker ett bestemt forbruk, eller at folk opplever seg fattige selv om de har dekket grunnleggende forbruk.

1.2 Bruk av indikatorer

For å måle utvikling av fattigdom er man avhengig av et indikatorsett som vil være tilgjengelig regelmessig. Vi må basere oss på tilgjengelige data som er så riktige som mulig. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratets indikatorsett basert på lavinntektsmålet sikrer data fra hele befolkningen fordi informasjon innhentes fra registerdata. Data oppdateres jevnlig og gir et godt sammenligningsgrunnlag med andre kommuner, og også sammenligning nasjonalt og internasjonalt.

Evalueringen av Regjeringens strategi *Barn som lever i fattigdom*¹ anbefaler lavinntekt som indikator på fattigdom blant barn i Norge. Ved å benytte lavinntekt som indikator understrekes at fattigdom ikke handler om et eksistensminimum, men om ikke å ha samme levestandard som er vanlig eller til å delta i vanlige aktiviteter.

Kommunen har også tilgang til andre indikatorer som kan bidra til å belyse situasjonen knyttet til barnefattigdom i kommunen. Ungdata-undersøkelsene i Agder gjennomføres hvert tredje år og undersøker blant annet sammenheng mellom sosioøkonomisk status og psykisk helse hos ungdom. Data fra undersøkelsen kan brytes ned til både kommune- og skolenivå. Undersøkelsen gjennomføres på ungdomstrinnet og første trinn i videregående skole, og har derfor ikke fulgt samme befolkning over tid. Neste Ungdata-undersøkelse i Agder planlegges gjennomført i 2019, og vil trolig også inkludere andre og tredje trinn i videregående skole. Dersom man i videre undersøkelser inkluderer både ungdomsskole og videregående skole i undersøkelsen vil man ha to målepunkter på samme individer, og mulighet for å følge utviklingen på samme befolkning over en sentral periode; overgangen mellom ungdomsskole og videregående skole.

Kommunen har også tilgang til data om antall barnefamilier som mottar sosialhjelp, og antall familier som søker redusert foreldrebetaling i barnehage, etter hvert også SFO. Det må likevel tas høyde for at man gjennom disse indikatorene ikke får et komplett bilde av situasjonen i kommunen, men det vil være relevante data i en helhetsvurdering av status. Lavinntektsmålet, risiko for fattigdom, sammen med andre indikatorer som for eksempel Ungdata og familier på sosialhjelp gir oss samlet sett et bredere bilde av situasjonen.

Ingen av metodene og definisjonene av fattigdom vil gi et fasitsvar på hvem og hvor mange som er fattige. Men uavhengig av hvilket fattigdomsmål man benytter så er barnefattigdom et

økende problem. Formålet med å ha en definisjon av fattigdom er å definere hvem man mener samfunnet har et felles ansvar for å hjelpe. Like viktig som å definere hvem og hvor mange som er fattige, er å måle om tiltak virker – og hvem man når med de ulike tiltak og tjenestene.

Samtidig som man ved hjelp av ulike indikatorer følger utviklingen av barnefattigdom i kommunen må man utvikle bedre metoder for å identifisere målgruppa. Den enkelte families situasjon og behov må kartlegges, og tiltak som iverksettes bør evalueres.

2. Tiltak som best kan redusere antallet barn som lever i lavinntektsfamilier

Tiltak mot barnefattigdom har ulik innretting. Tiltak kan være universelle og rettet mot hele befolkningen, eller selektive og rettet mot bestemte målgrupper. Tiltak kan ha målsetting om å bidra til bedre levekår her og nå, eller bidra til bedre levekår på sikt. Kommunen har et stort ansvar for tiltak for å forhindre barnefattigdom, men også statlige føringer har konsekvenser for barn og unge i lavinntektsfamilier. Størrelse og innretting på offentlige velferdsordninger er et eksempel.

Oppfølging av forslagene i NOU 2017:6 Offentlig støtte til barnefamiliene vil kunne få avgjørende betydning for mange lavinntektsfamilier. For eksempel vil økt barnetrygd kunne redusere antall barnefamilier med lav inntekt. En forbedret bostøtte vil gi flere utsatte barnefamilier en stabil og god bosituasjon. De ulike overføringene til barnefamilier må ses i sammenheng for at de skal kunne bidra til å motvirke fattigdom i barnefamilier.

Barn som lever i fattigdom, Rapport om arbeidet med regjeringens strategi 2015-2017, s. 162-163.

Problemstillingene og årsaksforholdene knyttet til lavinntekt og fattigdom er komplekse. Det er avgjørende å legge til rette for strukturelle tiltak som bidrar til at så mange som mulig kommer i inntektsgivende arbeid. Samtidig må det settes inn kompensierende tiltak for å redusere den sosiale ulikheten barn og unge opplever. I saken «*Barn og unge i lavinntektsfamilier i Kristiansand*»⁷ presenteres en bredde av ulike tilbud, tjenester og tiltak fra ulike sektorer i kommunen som er relevante for målgruppa. Med utgangspunkt i lokal og nasjonal kompetanse har kommunen tre sentrale satsingsområder i arbeid rettet mot barn i lavinntektsfamilier:

- *Tilknytning til arbeidsliv*
- *Gode oppvekstvilkår*
- *Sammenhengende tiltak og helhetlig innsats*

2.1 Tilknytning til arbeidsliv

Det viktigste virkemiddelet for å hindre at barn og unge vokser opp i fattigdom, er at foreldre er i arbeid. I tillegg til økonomisk selvstendighet bidrar arbeid til sosial inkludering og styrker foreldre som rollemodeller for egne barn. Arbeid er også i stor grad knyttet til identitet.

Arbeidstilknytning er det satsingsområdet som mest direkte kan bidra til å få familier varig ut av fattigdom.

NAV Kristiansand erfarer at fellesnevneren for tiltak som har best effekt er tett individuell oppfølging. God, systematisk kartlegging er nødvendig for å finne hvilke brukere som har behov for tiltak med tett oppfølging og hva slags innretting tiltaket bør ha. Pågående arbeid med sosialhjelpsanalyse vil også evaluere tiltak og effekt av tiltak. Analysen vil ha et familieperspektiv.

Også for ungdom i lavinntektsfamilier er arbeid et viktig virkemiddel. 63% av barn og unge i lavinntektsfamilier i Kristiansand vokser opp i husholdninger uten yrkestilknyttede voksne. Det kan resultere i at barn og unge vokser opp uten rollemodeller i arbeidslivet og har liten

⁷ <http://opengov.cloudapp.net/Meetings/krs/Agendaltems/Details/15007287>

tilknytning til arbeidslivet selv. Mange av ungdommene mangler den inngangen andre ungdommer kan ha til yrkeslivet: Sommerjobb og helgejobb som skaffes gjennom nettverk. Sommerjobb-prosjektet er et viktig tiltak som introduserer ungdom for arbeidslivet, og som gir støtte og veiledning til ungdom som skal prøve seg i arbeid for første gang.

2.2 Gode oppvekstvilkår

Gode oppvekstvilkår innebærer tiltak som reduserer den sosiale ulikheten barn og unge opplever i hverdagen, og som kan føre til utenforskap og gi negative konsekvenser også på sikt. Gode oppvekstvilkår handler om at barn og unge finner trygghet og støtte hos sine foreldre, at de opplever å mestre skole, har et trygt sted å bo, har utstyr som er vanlig å ha (for eksempel sykkel) og mulighet for å delta i fritidsaktiviteter. Flere sektorer og tjenester i kommunen jobber målrettet med tiltak knyttet til dette.

Agderforskningsrapporten «Et liv jeg ikke valgte – om unge uføre i fire fylker» beskriver hvordan unge uføre i intervjuer snakket mye om egen barndom og oppvekst, og hvordan oppveksten har farget resten av deres liv. Å sikre barn og unge i lavinntektsfamilier gode oppvekstvilkår innebærer familie- og foreldrestyrkende tiltak, som for eksempel foreldreveiledning individuelt eller som kurs. Familie- og foreldrestyrkende tiltak kan ha effekt her og nå, og for barnas fremtidige livssituasjon. En utfordring ved disse tiltakene er å nå målgruppa som trenger det mest. Et eksempel er foreldreveiledningsprogrammet Circle of security (COS). Som et samarbeidsprosjekt har barneverntjenesten og Kirkens ungdomsprosjekt (KUP) gjennomført COS for mødre-gruppe på KUP. Barneverntjenesten har vært kursholder, KUP har rekruttert, stilt med lokaler og frivillige som har vært en trygg base for mødrene. Mødrene har hatt stort utbytte av kurset. Erfaringsmessig vet vi at denne målgruppa i liten grad benytter seg av COS tilbudet som ordinært tilbys ved helsestasjon og familiesenter, men på en alternativ arena hvor de får nødvendig trygghet lykkes man med å få tilbudet ut til en målgruppe som ellers ikke ville benyttet tilbudet.

Evalueringen av regjeringens strategi «*Barn som lever i fattigdom*» konkluderer at det er behov for mer kunnskap om foreldrestøtte og foreldreveiledning til lavinntektsfamilier. Alternative arenaer og rekrutteringsstrategier er relevant i denne sammenhengen.

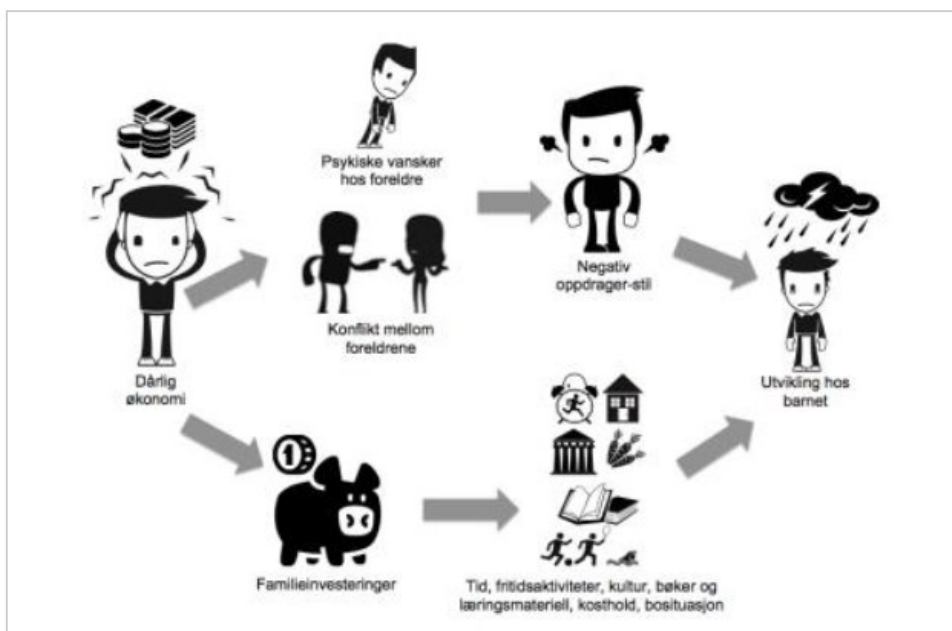
Gjennom satsingen Forskningsbasert Læringsmiljø i Kristiansand (FLiK) jobber barnehager og skoler systematisk for å gi alle barnehagebarn og skoleelever et godt og inkluderende læringsmiljø. Målet er at alle skal oppleve inkluderende læringsmiljøer som gjør at de trives bedre, lærer mer og at det blir mindre mobbing. FLiK er et eksempel på et universelt, strukturelt tiltak som bedrer oppvekstvilkår for alle barn og unge i barnehage og skole, og som kan ha særlig betydning for utsatte barn og unge.

Innsats mot barnefattigdom har i stor grad hatt fokus på kompenserende tiltak til barn og unge, slik som støtte til fritidsdeltakelse, leksehjelp, og lignende. Kompenserende tiltak løfter ikke familiene ut av fattigdomssituasjonen her og nå, men har betydning for livskvalitet og reduserer risiko for utenforskap. Selv om man i liten grad kan måle effekter av enkelttiltakene er det god grunn til å anta at kompenserende tiltakene har positive effekter. Gjennom å redusere ulikhet får barn og unge bedre muligheter, og på den måten har kompenserende tiltak betydning også for fremtiden. Frivillige lag og organisasjoner i kommunen gjør en betydelig innsats feltet, både innenfor fritidsdeltakelse, ferietilbud, nettverk og avlastning.

2.3 Sammenhengende innsats og helhetlige tiltak

Mange barn som vokser opp i lavinntekt opplever flere utfordringer samtidig, og familiene har sammensatte utfordringer som krever innsats fra ulike tjenester og tiltak. Figuren er utviklet av Tormod Bøe⁸ og illustrer hvordan barns utvikling påvirkes og hvor kompleks situasjonen kan være for de mest utsatte familiene.

⁸<https://helsedirektoratet.no/Lists/Publikasjoner/Attachments/1045/Sosio%C3%B8konomisk%20status%20og%20barn%20og%20unges%20psykologiske%20utvikling%20IS-2412.pdf>

Figur 1. Indirekte effekter av dårlig økonomi på barns utvikling via psykososiale mekanismer, gjengitt fra Bøe (2015).

Det kan være ulike årsaker til at familien har dårlig råd. Sosioøkonomiske aspekter spiller inn her, og sammenheng mellom utdanning, arbeidstilknytning, fysisk og psykisk helse, samt etnisitet, migrasjonsstatus og sosial kapital. Figuren illustrer hvordan belastning med dårlig økonomi kan gi eller forsterke psykiske utfordringer og gi økt konfliktnivå hjemme, som igjen kan gi negativ oppdragerstil og som påvirker barns utvikling negativt. Samtidig gir dårlig økonomi mindre muligheter for investeringer som styrker barns oppvekstvilkår, slik som fritidsaktiviteter, kulturopplevelser, bolig. Situasjonen til familien og barnet er kompleks, samtidig som hjelpeapparatet er preget av å være sektorisert og tjenestene ofte spesialisert. Figuren illustrer hvor begrenset effekt man vil oppnå ved å jobbe med kun ett problemområde, for eksempel ved å kun rette innsats mot negativ oppdrager-stil eller kun med kompensierende tiltak for fritidsdeltakelse. Komplekse situasjoner forutsetter at hjelp tilbys på alle områdene, samtidig og helhetlig.

Det er derfor behov for økt kompetanse om barnefattigdom og konsekvensene av dette, økt tverrfaglig fokus og økt fleksibilitet i tjenestene.

Nettopp fordi problemene er vanskelig å dele opp i ansvarsområder må tjenestene strekke seg utover tradisjonelt handlingsrom.

Forskerne som har evaluert regjeringens strategi «*Barn som lever i fattigdom*» påpeker momenter som fremstår som særlig relevante i utviklingen av helhetlige tiltak: Tett oppfølging, myndiggjøring, kompetanse og egnethet blant ansatte, koordinering og samarbeid på tjenestesisden, fokus på helhet – ikke deler.

3. Nye mønstre – trygg oppvekst

«Nye mønstre – trygg oppvekst» er et innovativt utviklingsarbeid og representerer en ny måte å jobbe på i offentlig sektor. Familie- og generasjonsperspektiv på barn og unges levkårsutfordringer, utenforskap, psykisk helse og arbeidstilknytning er ny praksis for kommuner. Prosjektet prøver ut en modell med koordinert tverrfaglig og tverrsektoriell innsats for foreldre og barn i lavinntektsfamilier ved å tilby familiekoordinatorer som koordinerer innsatsen rundt hver familie. Prosjektet har et familie- og generasjonsperspektiv

og retter seg mot alle familiemedlemmer. Prosjektet tilbyr oppfølging over en tidsperiode på 5 år.

FAFO rapporten «Helhetlig tiltak mot barnefattigdom»⁹ påpeker i sin gjennomgang av tiltak mot barnefattigdom i Norge at svært få tiltak går inn under kategorien helhetlig tiltak. Det vil si at flere instanser er inne med en koordinert og omfattende innsats mot hele familien. De fleste tiltakene som ble identifisert viste seg å være rettet direkte mot barna i familier med økonomiske utfordringer, eksempelvis gjennom ferie- eller fritidstilbud, leksehjelp, tilskudd til kjøp av sportsutstyr og aktivitetskort. Tiltakene var i liten grad rettet mot hele familien. *Nye mønstre* er et forsøk på å gjøre noe med nettopp dette ved å tenke helhetlig rundt familiene.

3.1 Status for prosjektsatsingen

Prosjektet har i perioden 2015 – 2017 vært finansiert av Arbeids- og velferdsdirektoratets «Tilskudd mot barnefattigdom i kommunene» og kommunal finansiering. Prosjektet er tverrsektorielt: Helse- og sosialdirektør, oppvekstdirektør og kulturdirektør utgjør styringsgruppe for prosjektet. Virksomhetsledere, tjenesteledere og hovedtillitsvalgt representerer virksomheter i driftsgruppen, og sikrer forankring i de ulike tjenestene. Det er samtidig etablert en bredt sammensatt prosjektgruppe bestående av fagfolk fra ulike deler av helse, sosial, oppvekst- og kulturfeltet. Prosjektgruppen driver utviklingsarbeid gjennom innspill og erfaringer fra feltet og inn til prosjektgruppen – og fra prosjektet og ut i feltet. Tverrsektorielt eierskap og forankring har vært et suksesskriterium for prosjektet.

Prosjektet hadde oppstart høsten 2015. Prosjektleder kartla kommunale og frivillige tilbud, tiltak og tjenester til målgruppa, samt fattigdomssituasjonen i kommunen. Første prosjektperiode handlet om å utvikle metoder og verktøy basert på kunnskapsbasert praksis, samt etablere strukturer for det tverrsektorielle utviklingsarbeidet.

August 2016 startet to familiekoordinatorer arbeidet med familier i målgruppa. Tredje familiekoordinator i gang fra august 2017. Til sammen deltar 90 barn og 39 voksne i prosjektet, totalt 129 personer. Hver familiekoordinator har kapasitet til 10 familier og følger i snitt opp 43 enkeltpersoner hver.

3.2 Mål og metoder i prosjektet

Tradisjonelt er tjenester i stor grad skilt mellom tilbud til barn og tilbud til voksne. I prosjektet *Nye mønstre* ser man helhetlig på barn og foreldres utfordringer, og jobber samtidig og koordinert med innsatser til både voksne og barn. For barn og unge er tidlig innsats sentralt – både tidlig i livet og tidlig med tanke på tid i situasjon med øket risiko.

Effektmål for prosjektet *Nye mønstre* er:

- Flere familier med levekårsutfordringer får koordinerte tjenester
- Færre barn i kommunene vokser opp i lavinntekt
- Mønsteret med negative generasjonsoverføringer er brutt: Barn i familiene som deltar i prosjektet gjennomfører videregående skole innenfor normert tid og er i arbeid som voksne.

Resultatmål for prosjektet *Nye mønstre*:

- Barn, unge og foreldre i deltakerfamiliene opplever bedre fysisk og psykisk helse, og bedre livskvalitet.
- Barna deltar i fritidsaktiviteter og sosiale sammenhenger med andre jevnaldrende.
- Barnas skoleprestasjoner bedres.
- Antall barn og unge i prosjektet som vokser opp i boliger som er trangbodde eller har dårlig standard er redusert. Barna bor i et stabilt miljø over tid.
- Foreldrene er i arbeid eller arbeidsrettet aktivitet.
- Familiens økonomiske situasjon er oversiktlig, forutsigbar og håndterbar.

⁹ <http://www.fafo.no/index.php/nb/zoo-publikasjoner/fafo-rapporter/item/helhetlige-tiltak-mot-barnefattigdom>

Familiekoordinatorer er én kontaktperson for familien inn mot hjelpeapparatet, følger barn og voksne tett opp, og samordner innsatsen rundt hver familie og hvert familiemedlem ved bruk av koordineringsverktøyet Familiens plan. Familiekoordinator skal sikre helhetlig koordinert innsats på tvers av sektorer for alle familiemedlemmer.

Prosjektet har utviklet og benytter kartleggingsverktøy for foreldre og barn, og familiekoordinator sikrer tett oppfølging av barn og unge på arenaer som skole, barnehage, fritid og hjemme, og tett oppfølging av foreldre knyttet til arbeid, arbeidskvalifisering, helse, foreldrerolle, økonomi og hjemmesituasjon.

Familiekoordinator samarbeider med frivillige organisasjoner om oppfølging og hjelp til familier som ønsker det.

Målgruppen for prosjektet er lavinntektsfamilier hvor barna er i risiko for å utvikle helseutfordringer og utenforskap. Familiene rekrutteres gjennom NAV, helsetjeneste, oppfølgingstjeneste, barneverntjeneste, skole, barnehage eller helsestasjon. Det tilstrebes at deltakerfamiliene har ulikt antall familiemedlemmer, ulik etnisitet og ulikt tjenestebehov i det offentlige hjelpeapparatet.

Prosjektet skal gi økt samhandling mellom sektorer i kommunen for å sikre sammenhengende, målrettede tjenester til målgruppen og en effektiv innsats. Gjennom prosjektet skal sektorenes kjennskap til hverandres tjenester og tilbud til målgruppa, også frivillige organisasjoners tilbud, økes. Prosjektet skal bidra til utvikling og etablering av strukturer for tverrsektoriell samhandling i kommunene knyttet til levekårsutsatte barn og unge. Eksempler på dette er samarbeidsmøte NAV, barneverntjeneste og oppfølgingstjeneste og knutepunktfunksjon koordinert av kultursektoren, som skal fungere som bindeledd mellom målgruppa og frivillige organisasjoners tilbud.

Prosjektet er en selektiv forebyggende innsats for en stor gruppe barn og unge med belastninger og høy risiko for å utvikle dårlig helse og selv ha lavinntektsutfordringer som voksne. Prosjektet benytter eksisterende tiltak og tjenester og universelle arenaer i sitt arbeid, men koordinerer innsatsene. Det er utarbeidet et forskningsprosjekt som vil følge opp familiene som deltar gjennom flere år, og senere gjennom uthenting av registerdata. Resultatene fra forskningen vil gi innspill til utvikling av satsningen og arbeidsmetodikk, og gi viktig kunnskap for implementering i kommunens ordinære arbeid med barn og unge i lavinntektsfamilier. Erfaringer fra prosjektet vil utlede nye måter å samhandle om tiltak for utsatte familier på og for samhandling på systemnivå. Modellen med familiekoordinator er tilpasset lokale behov og ressurser, og resultatene som oppnås i prosjektet vil derfor ha gyldighet også i andre kommuner.

Aust-Agder og Vest-Agder fylkeskommune er valgt som programfylker i Helsedirektoratets «Program for folkehelsearbeid i kommunene»¹⁰. *Nye mønstre* er valgt som ett av fire satsingsområder i regionen. 11 kommuner vil delta i satsingen og prøve ut modellen med familiekoordinatorer. Kristiansand har rollen som ledende aktør. Kristiansand kommune vil fortsette utprøvingen, dele erfaringer med samarbeidskommuner og bidra med kompetanse. Samtidig vil økt antall familiekoordinatorer som prøver ut modellen gi viktige bidrag til evalueringen og muligheten til å måle effekter. Sammen med flere samarbeidskommuner fortsetter utviklingsarbeidet for å bedre tjenester til barn og unge i lavinntektsfamilier.

3.3 Foreløpige erfaringer fra prosjektet

I rekrutteringsfasen av prosjektet er over 91 familier foreslått som aktuelle. For å sikre en bred utprøving av metodene har tverrsektorielt inntaksteam prioritert inntak av familier som representerer ulik familiestørrelse, ulik bakgrunn og ulik bydelstilhørighet. Ved økt kapasitet kunne et større antall familier blitt tilbudt koordinert, helhetlig innsats gjennom prosjektet.

---

¹⁰<http://www.vaf.no/tjenester/samfunns-og-naeringsutvikling/folkehelse/folkehelseprogram/>

De fleste familiene som er foreslått til prosjektet har svært få hjelpere rundt seg, men er blitt fanget opp i en tjeneste som ser behov for mer bistand enn tjenesten selv kan tilby. Noen av familiene har mange hjelpere rundt seg allerede, uten at man har klart å etablere et koordinert, helhetlig hjelpetilbud til familien. Det kan skyldes at den enkelte hjelper har begrenset kunnskap om den totale situasjonen eller at koordineringsansvar ikke er definert.

Familiekoordinatorerne erfarer at de bruker mye tid på å bistå familien med håndtering av akutte situasjoner som oppstår. Eksempler er strøm som er stengt, oppsigelse fra bolig, ødelagt vaskemaskin eller situasjoner rundt barnas adferd eller helse. Behovet for praktisk bistand er også stort i flere av familiene. Det kan handle om praktisk å gjennomføre nødvendige anskaffelser, som seng eller ved. Gjennom praktiske oppgaver, hjemmebesøk og oppstarts-kartlegging blir familiekoordinator og familiene godt kjent, og familiekoordinator får raskt et bilde av familiens totale situasjon. Familiekoordinator kommer tett på, og står i oppfølgingen over tid. Det gir en unik innsikt og kunnskap om utfordringsbildet og aktuelle tiltak.

Familiene opplever å ha flere utfordringer samtidig, på ulike arenaer og knyttet til ulike familiemedlemmer. I svært mange av familiene er de voksne i familiene utenfor ordinært arbeid. Noen er i ulike tiltak med arbeidsrettet fokus. At de voksne i familiene står utenfor ordinært arbeidsliv har ulike årsaker, men foreløpig erfarer prosjektet at flere har belastninger knyttet til psykiske helse. Manglende utdanning og kompetanse spiller også inn. Svært mange av familiene har lite nettverk og lite sosial støtte.

De fleste familiene som deltar har inntekter fra offentlige overføringer. Det er en stor utfordring for mange at de ulike ytelsene ikke ses i sammenheng. Økonomien er basert på ulike utbetalingsdatoer gjennom hele måneden, og for noen av familiene er ingen av utbetalingene store nok til å dekke husleie. Trang økonomi og inntekter gjennom flere mindre utbetalinger vanskeliggjør en økonomisk forutsigbarhet. NAVs tilbud om frivillig økonomiforvaltning er et viktig tiltak for familier som trenger praktisk bistand til å håndtere sin økonomi. Familiekoordinatorerne erfarer at familier som ønsker det, og som får tilbud om økonomiforvaltning, er svært fornøyd med ordningen. Tiltaket gir økt forutsigbarhet og bidrar til å redusere stress.

I familiekoordinators arbeid med barna i deltakerfamiliene har fritidsdeltakelse og bursdagsfeiring vært en viktig del av oppstart og kontaktetablering. Flere av barna har aldri feiret sin egen bursdag, og har mange drømmer og tanker om hvordan det skal være. Noen mangler utstyr som sykkel og PC. Familiekoordinator jobber tett med apparatet rundt barn og unge, slik som skole og skolehelsetjeneste, fritidsetaten og frivillige organisasjoner. NAV kan bistå med dekning av utstyr, fritidsaktivitet og ferie-aktiviteter.

Prosjektet opplever å ha et godt samarbeid med frivillige organisasjoner i kommunen. Familiekoordinatorerne er svært bevisst ressursen i frivillig arbeid, og lykkes godt med å inkludere innsatsen i et helhetlig tilbud til de familiene som ønsker det.

Jeg må bare skrive en liten mail til deg å takke for den grundige og gode jobben du gjør både overfor de frivillige, men også for familien. De frivillige opplever at det kan være utfordrende og vanskelig å vite hva de kan gjøre slik at både mor, men selvfølgelig hovedsakelig barna får det best mulig. Dine kjappe og gode tilbakemeldinger er både oppklarende og inspirerende. Takk!

Epost fra frivillig organisasjon til familiekoordinator

Den tverrsektorielle forankringen av prosjektet gir familiekoordinatorerne et bredt handlingsrom. De benytter en bredde av ulike tjenester, tiltak og resurser i sitt arbeid. Dette brede handlingsrommet gir effekter for familiene. Fleksible, tilpassede tjenester – og en tidshorisont som tar høyde for at endringsprosesser er møysommelig og tidkrevende – er god investering i arbeidet mot fattigdom.

4. Oppsummering

Utsatte barn og unge har ofte behov for tiltak fra mer enn en tjeneste. Kommunene har et stort, lovpålagt ansvar for at tjenestene henger sammen. Evalueringen av Regjeringens strategi «*Barn som lever i fattigdom*» fremhever:

Kontinuerlig arbeid for å skape en samhandlingsstruktur i kommunen og felles verdier blant ledelse og ansatte er helt avgjørende for samhandlingen om utsatte barn og unge. Tilføring og bygging av kompetanse på alle nivåer er suksesskriterier.

Utfordringene med fattigdomsproblematikken er for komplekse til at man kan peke på enkelttiltak som løsningen. Nasjonale evalueringer og lokale erfaringer tilsier at videre utviklingsarbeid bør fokusere på helhetlige og koordinerte tjenester, økt kompetanse og fleksibilitet i tjenestene. Ved å benytte tilgjengelig statistikk og sikre breddeperspektiv ved å inkludere andre relevante indikatorer, vil man følge utviklingen på feltet tett. Kommunen skal jobbe kunnskapsbasert og målrettet med tiltaksutvikling, forankret i handlingsplanprogrammet og i kommuneplanen.

«Å vokse opp i fattigdom handler ikke bare om å få muligheten til å være med i fritidsaktiviteter. Det handler også om å få lov til å være et bekymringsløst barn.»
Røde kors: Barn i fattigdom

Punkt 39/18: Rapport om skolestruktur i Vågsbygdområdet - utsendelse på høring

Bilag

Vedtak OPPVEK, 20032018, Sak 28/18, Rapport om skolestruktur i Vågsbygdområdet - utsendelse på høring

Revidert utredning skolestruktur Midtre Vågsbygd, med Alt 0b, jfr Oppvekstsyrevedtak.pdf

RAPPORT Utredning skolestruktur Midtre Vaagsbygd.pdf

VEDLEGG 2 Mulighetsstudie_Skolestrukturutredning (004).pdf

VEDLEGG 3 Momenter fra brukervedvirkning (002).pdf

Revidert LCC-beregning- med Alt.0B.pdf

VEDLEGG 4 LCC-beregning (002).pdf

Dato 12. mars 2018
Saksnr.: 201800783-6
Saksbehandler Svein T. Kvernes

Saksgang
Oppvekststyret
Formannskapet

Møtedato
20.03.2018
11.04.2018

Rapport, «Utredning av fremtidig skolestruktur i Midtre Vågsbygd» - høring

Sammendrag

På bakgrunn av politiske vedtak i forbindelse med de tre foregående års handlingsprogram er det foretatt utredning av fremtidig skolestruktur i Vågsbygdområdet. Etter gjennomført anbudskonkurranse ble Norconsult tildelt oppdraget og har gjennomført utredningen.

Hensikten med denne saken er å vedta at rapporten med tilhørende vedlegg kan legges ut på høring, ikke å ta stilling til saken for øvrig. Oppvekstdirektøren og Rådmannen vurderer at rapporten gir et godt faglig grunnlag for de vurderinger og vedtak kommunen skal gjøre av den fremtidige strukturen når høringsrunden er ferdig. På det grunnlaget anbefales rapporten å sendes på høring.

I saker som gjelder skolestruktur og eventuell nedleggelse av skoler, skal berørte parter med tilknytning til skolene og nærmiljø gis anledning til å uttale seg. Høringsinstansene fremgår av saken. Høringsfristen foreslås å være tre uker.

Forslag til vedtak

1. Formannskapet vedtar at rapport «utredning av fremtidig skolestruktur i Midtre Vågsbygd» legges ut på høring.
2. Høringsinstansene fremgår av saken, høringsfristen er tre uker.

Ragnar Evensen
Rådmann

Svein Ove Ueland
Oppvekstdirektør

Vedlegg:

1. Rapport – «Utredning fremtidig skolestruktur i Midtre Vågsbygd
2. Mulighetsstudie
3. Momenter fra brukermedvirkning
4. LCC-analyse

Bakgrunn for saken

Politiske vedtak

Bystyret har fattet flere vedtak om gjennomgang av skolestrukturen i Vågsbygdområdet:

HP 2015-2018/HP 2016-2019/2017-2020, Plan og utredningsprogram

HP 2016-2019, verbalvedtak:

Bystyret erkjenner at skolestrukturen i Kristiansand er et kostnadsdrivende element, og er derfor støttende til tiltak for å rasjonalisere denne. Elevtallsøkninger bør i den grad det vurderes hensiktsmessig tas ved utvidelse av eksisterende skoler.

Før det vurderes å oppruste skoler i midtre Vågsbygd, gjennomføres en vurdering av skolestrukturen.

I tillegg er det i investeringsbudsjettet fattet vedtak om en avsetning på tilsammen 200 mill. kr i 2020 og 2021 til å realisere tiltak på bakgrunn av vedtak om fremtidig struktur.

Utvelgelse av konsulent

På bakgrunn av Bystyrets vedtak ble det vurdert at en ekstern gjennomgang var hensiktsmessig som et grunnlag for beslutning om den fremtidige strukturen.

Høsten 2016 ble det derfor invitert til oppdragskonkurranse om utredningsarbeidet. I konkurransegrunnlaget ble det invitert til en bredt sammensatt tilbyderkonstellasjon som skulle ha skolefaglig, arkitektfaglig, bygningsfaglig og økonomisk kompetanse. Totalt 7 tilbydere leverte tilbud. Imidlertid viste oppdragsbeskrivelsene fra tilbyderne at det kunne være uklarheter i konkurransegrunnlaget, noe som lett kunne medføre berettigede klager på avgjørelse om tildeling. Det ble derfor besluttet å avlyse konkurransen.

Nytt konkurransegrunnlag ble utarbeidet med en smalere og mer spisset bestilling. Tilstandsrapporter ble blant annet håndtert gjennom eksisterende rammeavtaler, utenfor konkurransen. Dette medførte at tilbyderne måtte innrette seg mer mot det «skole- og strukturfaglige» enn det bygningsfaglige. Alle 7 som hadde levert tilbud i konkurransen som ble avlyst ble invitert. 3 tilbydere valgte å gi nytt tilbud.

På bakgrunn av oppdragsbeskrivelsen, kompetansen og erfaringer fra tilsvarende utredninger, ble Norconsult valt til å gjennomføre utredningen. Norconsult er blant firmaene med størst erfaring fra tilsvarende oppdrag i Norge, i tillegg har de ansvar for drift av Utdanningsdirektoratets rådgivningstjeneste om fysisk læringsmiljø.

Mandat og formål for utredningen

Bakgrunnen for utredningen er at to skoler i Vågsbygdområdet, Åsane og Fiskå, har betydelige opprustningsbehov. Før et eventuelt vedtak om rehabilitering og investering på disse skolene, skal alternative skolestrukturmuligheter i Midtre Vågsbygd utredes. Skolene som omfattes av utredningen er Vågsbygd avd. Augland (4.-7. trinn), Vågsbygd avd. Åsane (1.-3.trinn) (disse skolene er administrativt sammenslått), Karuss (1-10), Fiskå (8-10) og Slettheia (1-7). Øvre Slettheia skole tas ikke inn i vurderingen. Det etablerte oppvekstsenteret forblir som nå og med dagens struktur ifm overgang til Slettheia skole på 5. trinn.

Utredningen skal vurdere flere strukturmuligheter opp mot hverandre og gi en anbefaling om fremtidig skolestruktur i Midtre Vågsbygd. Utredningen skal gi korrekt og tilstrekkelig informasjon om konsekvenser og vurderinger av ulike strukturmuligheter, slik at politisk myndighet har et godt beslutningsgrunnlag for å fatte vedtak om framtidig organisering av - og investering i - de kommunale grunnskoletjenestene i Midtre Vågsbygd.

Alternativene/mulighetene som ble beskrevet i mandatet var følgende:

Alt 1: Dagens struktur – rehabiliter/bygge nytt – tilstandsgrad 1

Alt 2: Nedlegge Åsane (1-4), utvide eksisterende barnetrinn (Vågsbygd)

Alt 3: Nedlegge Fiskå (8-10), elevene går til Karuss som omgjøres til ungdomsskole, barnetrinnet må håndteres – Slettheia/Vågsbygd

Alt 4: Sum alternativ 2 og 3

Alt 5 Bygge ut Fiskå for hele ungdomstrinnet, omgjøre Karuss til ren barneskole, nedlegge Åsane,

Alt 6 Andre alternativ eller løsninger

De ulike alternativene skal utredes med hensyn til blant annet:

- Kostnadsforskjeller (årskostnader/ drift/investering) – levetidsperspektiv (LCC)
- Mulighetsstudie - reguleringsforhold, utvidelsesmuligheter på/av tomta
- Kommunens kriterier for lokalisering
- Faglige forskjeller, hensyn til elever, foresatte og ansatte, hensyn til andre tjenester/nærmiljø – særlig senterstruktur i Vågsbygd
- Anbefaling

Gjennomføring av utredningsoppdraget

Norconsult igangsatte sitt arbeid etter et oppstartsmøte med Oppvekstdirektøren primo november. En ressursgruppe med personer fra Oppvekstsektoren, Økonomisektoren, By- og samfunnsenheten og Kristiansand Eiendom har bistått utredningen med å levere diverse faktaunderlag (tilstandsanalyser, budsjett-/regnskapstall, elevtallsprognoser osv).

Vurderingene og anbefalingene har utelukkende Norconsult stått for.

Helt i oppstartsfasen ble det gjennomført en medvirkningsprosess med bruk av «SWOT-analyse». Et utvalg av ansatte, elever og foresatte ved Fiskå, Karuss og Vågsbygd deltok i analysen. Hensikten var at konsulentene på et tidlig tidspunkt skulle få kjennskap til styrker, svakheter, mulighet og trusler slik de sentrale personene i skolemiljøet oppfatter det med hensyn til de ulike alternativene som skulle vurderes. Momentene fra denne brukerprosessen er vedlagt utredningen.

Det er gjennomført ett underveismøte og et avslutningsmøte mellom Norconsult og ressursgruppen. I tillegg har kommunen gjennomgått foreløpig rapportutkast og gitt tilbakemelding på mangler i forhold til bestillingen og faktafeil for øvrig. Skolene som omfattes av utredningen har vært bedt om å kommentere faktagrunnlaget for egen skole.

Rådmannens vurdering

Hensikten med denne saken er å ta stilling til at rapporten med tilhørende vedlegg kan legges ut på høring, ikke å ta stilling til saken for øvrig. Oppvekstdirektøren og Rådmannen vurderer at rapporten gir et godt faglig grunnlag for de vurderinger og vedtak kommunen skal gjøre av den fremtidige strukturen når høringsrunden er ferdig. På det grunnlaget anbefales rapporten å sendes på høring.

Saksbehandling og høring

Det er ikke fastsatt eget regelverk for saker som gjelder skolestruktur og nedleggelse av skoler. Forvaltningslovens krav til saksbehandling gjelder, i tillegg har Utdanningsdirektoratet utgitt eget rundskriv som omhandler saksbehandling i slike saker:

Spørsmål om skolestruktur og eventuelle kretsgrenser for skoler vil i stor grad berøre foreldre og nærmiljø. Skolens samarbeidsutvalg, alternativt foreldrerådet, bør derfor få anledning til å uttale seg når det gjelder vedtak om skolestruktur.

Andre som bør få anledning til å uttale seg i slike saker kan være:

- *fagforeningene for de ansatte ved skolen, grendelag og andre grupper og organisasjoner som kan ha interesse i saken*

- andre brukere av skolen som vil bli påvirket av en nedleggelse
- andre brukerorganer ved skolene, for eksempel skolemiljøutvalg og elevråd
- samarbeidsutvalg eller forelderåd ved andre skoler som berøres

Øvrig avtale- og lovverk om medbestemmelse avtalt mellom partene forutsettes fulgt opp. Hvis endring av skolestruktur medfører endringer i skyssbehov, bør også fylkeskommunen få anledning til å uttale seg i saken.

Det finnes ikke lov- og forskriftsbestemte regler for hvor lang fristen for å uttale seg skal være i saker om skolestruktur. Den enkelte som skal uttale seg må imidlertid få tilstrekkelig tid til å forberede sin uttalelse.

Utredningen har for øvrig ikke status som *plan* etter Plan- og bygningsloven. Derfor gjelder ikke disse formalkravene for høring og saksbehandling. Siden saken i første rekke gjelder foreldre og nærmiljø, er det viktig at det også gjenspeiler høringsinstansene. Vågsbygd Videregående skole ligger tett opp mot Fiskå skole, derfor bør også Fylkeskommunen inviteres til å gi høringsuttalelse.

På denne bakgrunn anbefales følgende høringsinstanser:

- Styrene ved Vågsbygd, Fiskå, Karuss og Slettheia skole
- Elevråd og FAU ved samme skoler
- Fagorganisasjonene
- Vest- Agder Fylkeskommune
- Vågsbygd vel

Høringsfristen foreslås å være tre uker etter vedtak i Formannskapet. Siden rapporten har vært offentlig en god tid i forkant, anses høringsinstansene å ha tilstrekkelig tid til å gi høringsinnspill.

Det foreslås ikke å gi bestemte føringer om hva høringsinstansene bes uttale seg om, utover vurderingene og anbefalingene i rapporten.

Realitetsbehandling og gjennomføring

Det legges opp til at saken kan realitetsbehandles slik at plan for realisering av vedtatt strukturalternativ kan innarbeides i handlingsprogram 2019-22.

Punkt 40/18: Innføring av inntektsgradering i SFO fra 01.08.2018

Bilag

Vedtak BYSTYR, 25042018, Sak 49/18, Innføring av inntektsgradering i SFO fra 01.08.2018

Vedtak OPPVEK, 20032018, Sak 30/18, Innføring av inntektsgradering i SFO fra 01.08.2018

Notat til Bystyrebehandlingen - innføring av inntektsgradering i SFO

Dato 19. februar 2018
Saksnr.: 201707417-4
Saksbehandler Svein T. Kvernes

Saksgang
Oppvekststyret
Formannskapet
Bystyret

Møtedato
20.03.2018
11.04.2018
25.04.2018

Innføring av inntektsgradering i SFO fra 01.08.2018

Sammendrag

Bystyret vedtok i forbindelse med behandling av Handlingsprogrammet for 2018-2021 at det skal innføres en inntektsgraderingsordning i SFO innenfor en totalramme på 7,150 mill. kr. Vedtaket ble fattet på bakgrunn av egen utredning om flere alternative modeller for inntektsgradering innenfor ulike kostnadsrammer.

Hensikten med ordningen er å bidra til å utjevne sosial ulikhet slik at flere barn får anledning til å delta i SFO-felleskapet uavhengig av foreldres inntekt.

I denne saken fastlegges endelig modell for inntektsgraderingen og saksbehandlingen innenfor rammen Bystyret har bevilget. På bakgrunn av utredningen i denne og tidligere saker anbefales en inntektsgraderingsmodell for barn på 1.-4. trinn i SFO slik:

- Betalingsfritak for husholdningsinntekter under 200.000 kr
- 1000 kr/mnd i foreldrebetaling for inntekter mellom 200- og 300.000 kr
- 1800 kr/mnd i foreldrebetaling for inntekter mellom 300- og 400.000 kr
- 2570 kr/mnd i foreldrebetaling for inntekter mellom 400- og 500.000 kr
- Ingen moderasjon over 500.000 kr.

Ordnningen innføres med virkning fra SFO-året 2018/2019. Det legges opp til aktiv informasjon om ordningen for å sikre at alle som omfattes av ordningen gjøres kjent med den.

Forslag til vedtak

1. Bystyret vedtar inntektsgraderingsordning i samsvar med alternativ 5.1 og anbefalingene i saken forøvrig.
2. Nye betalingssatser innføres og gjøres gjeldende fra 01.08.2018.
3. Saksbehandlingsregler for ordningen vedtas i samsvar med pkt 1- 6 i saken.

Ragnar Evensen
Rådmann

Svein Ove Ueland
Oppvekstdirektør

Vedlegg: Bystyresak 96/17, inntektsgradering i SFO

Bakgrunn for saken

Bystyret vedtok i forbindelse med behandling av Handlingsprogrammet for 2018-2021 at det skal innføres en inntektsgraderingsordning i SFO innenfor en totalramme på 7,150 mill. kr. I tillegg ble det lagt inn 130.000 kr til å dekke administrative kostnader i forbindelse med Servicetorvets saksbehandling. Hensikten med ordningen er å bidra til å utjevne sosial ulikhet slik at flere barn får anledning til å delta i SFO-fellesskapet uavhengig av foreldres inntekt.

Vedtaket i handlingsprogrammet ble fattet på bakgrunn av utredning i sak 96/17 i Bystyret der følgende enstemmige vedtak ble fattet:

- 1. Bystyret mener inntektsgradering i SFO har en sosialt utjevne effekt.*
- 2. Alternativ 5 i saken vil gi best effekt, men øvrige modeller anses også å bidra til sosial utjevning og anses å øke SFO deltakelsen.*
- 3. Inntektsgraderingsordning i SFO vurderes ved rullering av handlingsprogrammet.*

I handlingsprogrammet er det beskrevet at administrasjonen, etter Bystyrets vedtak om rammer og eventuelle føringer for øvrig, kommer tilbake til profilen på graderingsordningen og regelverk for ordningen i egen sak til Bystyret på nyåret. Derfor ble det ikke lagt fram inntektsgraderte betalingssatser i HP

Denne saken skal fastsette det eksakte regelverket rundt ordningen

Hvem ordningen gjelder for

Ordningen foreslås å være aktuell for alle barn på 1.-4. trinn ved ordinær SFO og for 1.-4. trinn ved kompetanseavdelingene på Krossen og Hellemyr.

Det nevnes for øvrig at det kommer en egen sak som omhandler foreldrebetaling i SFO for barn med funksjonshemninger fra 5. trinn og oppover.

Inntektsgraderingsmodell

Gjennom de to sakene det er referert til, er det belyst til sammen 7 ulike inntektsgraderingsmodeller. Dette ble gjort for å belyse ulike profiler og innslagspunkt innenfor ulike økonomiske rammer.

Det er særlig to prinsipielle valg av graderingsprofiler som er aktuelle:

- Tilnærmet lik prosentvis reduksjon på alle innteksgrupper som kommer inn under beløpsgrensen for reduksjon i betaling.
- Fullt betalingsfritak for de laveste inntektene, for øvrig trinnvis reduksjon på innteksgruppene som kommer inn under beløpsgrensen for reduksjon i betaling.

Den politiske behandlingen har vist at det er bred tilslutning til å velge en modell med fullt betalingsfritak for de laveste innteksgruppene og en lik prosentvis gradering på de øvrige innteksgruppene innenfor innslagspunkt. Modell 5 har da vært trukket fram som den beste. Kostnadsrammen for denne modellen er imidlertid 750.000 kr høyere enn rammen Bystyret har bevilget. Det vurderes å være to alternative måter å justere ordningen på for å komme innenfor rammen og beholde fullt fritak for de laveste innteksgruppene:

- Innslagspunktet justeres ned
- Innslagspunktet beholdes, mindre trinnvis moderasjon unntatt de laveste inntektsgrænse.

Tabellen under viser alternativene der rammen er nedjustert (5.1 og 5.2) i forhold til den mest aktuelle modellen fremstilt i tidligere saker.

			Alt. 5	Alt. 5,1	Alt 5,2
Inntekts - nivå:	Familiens samlede skattbare inntekt:	Andel av husholdningene:	SFO sats	SFO sats	SFO sats
1	Mindre enn 100.000 kr	3,1 %	-	-	-
2	Mellom 100.000 og 200.000 kr	3,2 %	-	-	-
3	Mellom 200.000 og 300.000 kr	3,8 %	1 000	1 000	1 000
4	Mellom 300.000 og 400.000 kr	3,7 %	1 500	1 800	1 550
5	Mellom 400.000 og 500.000 kr	2,2 %	2 000	2 570	2 963
6	Over 500.000 kr	84,0 %	2 963	2 963	2 963
	Kostnad/ tapt foreldrebetaling		7 900 000	7 150 000	7 150 000

Modell 5.2 ivaretar hensynet til de laveste inntektsgruppene (under 300.000 kr), men gir høyt sprang mellom inntekter under og over 400.000 kr.

Modell 5.1 ivaretar også hensynet til de laveste inntektsgruppene (under 300.000 kr), men gir i tillegg en mer jevn moderasjon for de øvrige inntektsgruppene.

Alternativ 5.1 vurderes derfor som det beste alternativet.

Hensyn til ulike oppholdstider

Bystyret har tidligere vedtatt betalingssatser for en rekke oppholdstider:

- Hel plass – med og uten leksehjelp
- Henholdsvis 1, 2, 3 eller 4 dager i uken
- Korttidsplass morgen eller ettermiddag
- Delt plass

Hensikten med innteksgraderingsordningen er å bidra til sosial utjevning og gi mulighet for økt deltakelse i SFO som et naturlig fellesskap også for barn fra lavinntektsfamilier. Det vurderes derfor riktig at moderasjonsordningene skal gjelde for hel plass og ikke delte/kortere oppholdstider. Legges også moderasjonsordning på kortere oppholdstider, vil det kunne stimulere til lavere deltakelse i SFO for målgruppen.

I dagens betalingssatser gis det et fratrekk for hel oppholdstid med leksehjelp ut fra at leksehjelpen skal være gratis. Denne moderasjonen vil ikke lengre være nødvendig for de som kommer inn under innteksgraderingen, da moderasjonen også kan anses som betalingsfritak for leksehjelp.

Moderasjonsordningene i seg selv vurderes å være så vesentlige at det ikke anbefales ytterligere moderasjon for leksehjelp.

Søskenmoderasjonen foreslås videreført også på de innteksgraderte satsene. Det innebærer en 15% reduksjon oppå satsene som fremgår av modellen.

På denne bakgrunn foreslås følgende graderingsordning:

	Alt. 5,1
Familiens samlede skattbare inntekt:	SFO sats
Mindre enn 100.000 kr	-
Mellom 100.000 og 200.000 kr	-
Mellom 200.000 og 300.000 kr	1 000
Mellom 300.000 og 400.000 kr	1 800
Mellom 400.000 og 500.000 kr	2 570
Over 500.000 kr	2 963
Kostnad/ tapt foreldrebetaling	7 150 000

I tillegg kommer søskenmoderasjon på 15%.

Regler for saksbehandling

Det legges opp til en tilsvarende søknadsprosedyre og regler som på barnehagefeltet, blant annet for å dokumentere inntekt.

1. Det søkes om reduksjon i foreldrebetalingen for ett skoleår av gangen. Søknaden skal inneholde det siste årets selvangivelse og skattepliktig kapital- eller personinntekt som ikke er forhåndsutfylt. Dersom søker ikke kan legge frem selvangivelse eller ved vesentlig og varig endring i husholdningens inntekt i forhold til siste års selvangivelse, kan søker legge frem annen dokumentasjon for inntekt.
2. Ordningen gjelder for alle barn på 1.-4. trinn på ordinære SFO og for 1.-4. trinn på SFO ved spesialavdelingene på Krossen og Hellemyr.
3. Som en husholdning regnes ektefeller, registrerte partnere og samboere. Som samboere regnes to ugifte personer over 18 år som bor sammen, og som har bodd sammen i et ekteskapslignende forhold i minst 12 av de siste 18 månedene, eller har felles barn. Bor et barn fast hos begge foreldrene, skal foreldrebetalingen beregnes ut fra inntekten til den forelder som har samme folkeregisteradresse som barnet.
4. Bystyret vedtar hvert år gjennom handlingsprogrammet satser for alle oppholdstidskategoriene, samt innslagspunkt for inntektsgradering.
5. Søknadsfrist er 1. juni, tilsvarende som på barnehage. Det kan søkes gjennom hele året, et vedtak om redusert betaling vil gjelde fra måneden etter søknaden er mottatt.
6. Kommunens klagenemnd er klageorgan for ordningen.

Regulering av beløp/innslagspunkt

Det legges ikke opp til at innslagspunktet for inntektsgradering vil bli endret hvert år.

Innslagspunktet justeres ved at grensen på ett tidspunkt økes når lønns og prisstigningen til sammen har utgjort en tilstrekkelig stor endring.

Satsene og inntektsgraderingsintervallene vil bli vurdert og vedtatt i Handlingsprogrammet hvert år.

Informasjon om ordningen

Når ordningen er vedtatt, vil det bli utarbeidet informasjonsmateriell og gitt grundig informasjon for å sikre at alle som kommer inn under ordningen søker. Det er særlig viktig å få gitt informasjon til barnehagene for å sikre at førsteklassingene fanges opp.

Ordningen iverksettes med virkning for SFO-året 2018/2019.

Punkt 41/18: Støtteordning for å realisere pålegg om tilknytning til offentlig avløpsnett der prosjektene overskrider vedtatte kostnadsgrense - Oppfølging av vedtak i By- og miljøutvalget.

Bilag

Vedtak BYUTVIK, 15032018, Sak 60/18, Støtteordning for å realisere pålegg om tilknytning til offentlig avløpsnett der prosjektene overskrider vedtatte kostnadsgrense - Oppfølging av vedtak i By- og miljøutvalget.

Dato 8. februar 2018
Saksnr.: 201600544-5
Saksbehandler Marianne Bliksås

Saksgang
By- og miljøutvalget
Formannskapet

Møtedato
15.03.2018
11.04.2018

Støtteordning for å realisere pålegg om tilknytning til offentlig avløpsnett der prosjektene overskrider vedtatte kostnadsgrense - Oppfølging av vedtak i By- og miljøutvalget.

Sammendrag

By og miljøutvalget (BMU) har i vedtak 10.03.2016 bedt by- og samfunnsenheten starte en kartlegging av eiendommer som ligger nær offentlig avløp med sikte på å knytte disse til offentlig avløpsnett etter plan- og bygningslovens § 27-2.

I samme sak (10.03.2016) er det vedtatt en øvre grense for hvor mye en boligeier maksimalt skal betale for å knytte seg til avløpsnettet. Grensen ble satt til 1,5G (pr. 1 mai 2017 kr. 140 451) for en boenhet (vanlig enebolig, 5 personekvivalenter).

By og samfunn anslår at for 70 eiendommer kan det bli aktuelt å søke om støtte, og at det i snitt utbetales en støtte på 50 000 pr eiendom. Det tilsier at det er behov for 3 500 000 for å dekke dette behovet. Det foreslås å bevilge 500 000 pr. år i 7 år, og ta en ny vurdering etter endt tilskuddsperiode om det fremdeles er behov for å opprettholde ordningen.

By- og miljøutvalget innstiller til Formannskapet.

Forslag til vedtak

1. Formannskapet vedtar å etablere støtteordning for eiendommer som pålegges tilknytning til offentlig nett som gjengitt i saken.
2. Finansiering av ordningen tas opp i forbindelse med rullering av Handlingsprogrammet 2019-2023.
3. Med forbehold om budsjettmidler i sektoren kan det vurderes å forskuttere søknader i 2018.

Ragnar Evensen
Rådmann

Terje Lilletvedt
Teknisk direktør

Vedlegg:
Skriv inn vedlegg.

Bakgrunn for saken

By og miljøutvalget (BMU) har i vedtak 10.03.2016 bedt by- og samfunnsenheten starte en kartlegging av eiendommer som ligger nær offentlig avløp med sikte på å knytte disse til offentlig avløpsnett etter plan- og bygningslovens § 27-2. Det er ca. 135* eiendommer som ligger inntil 100 meter fra kommunalt nett og kan anses som «nær offentlig avløp».

*En gjennomgang av fagsystem har avdekket at det er 135 eiendommer med 100 meter til offentlig ledning. Det er usikkerheter i tallet og det kan komme til flere saker.

Hvorfor tilknytning til offentlig avløp

En rapport fra 2013 (Norsk Vann), som handler om etablering av gode VA løsninger i spredt bebyggelse beskriver fordeler og ulemper med offentlig tilknytning. Fordelene er at faren for lokal forurensning reduseres og at en offentlig aktør tar ansvar for å sikre tilstrekkelig rensing. Forventet levetid på en stikkledning er lengre enn for et privat anlegg, og verdien på en bolig er forventet å øke ved tilkobling. Tilknytning til offentlig renseanlegg gir gebyr til kommunen og flere abonnenter å dele investeringer på. Det som taler mot offentlig tilknytning er naturinngrepet ved å fremføre ledningsnett, høye investeringskostnader der avstandene er lange og at offentlig ledningsnett også *kan* ha driftsavbrudd og lekkasjer.

Vedtatt kostnadsgrænse – bedt om å utrede tilskuddsordning

BMU har vedtatt en øvre grænse for hvor mye en boligeier maksimalt skal betale for å knytte seg til avløpsnettet. Grensen ble satt til 1,5G (pr. 1 mai 2017 kr. 140 451) for en boenhet (vanlig enebolig, 5 personekvivalenter). Det er utfordrende å anslå hvor mange av de aktuelle eiendommene som vil klare å holde kostnader for tilknytning under kr. 140 451. Stedsforholdene i kommunen er varierende og noen steder er det behov for pumpestasjon i tillegg. BMU har bedt administrasjon å utrede etablering av en tilskuddsordning for å kunne gjennomføre prosjekter som har en kostnadsramme ut over 1,5G.

Finansieringsbehov

Et grovt anslag vil være at eiendommer som ligger lenger enn 50 meter fra avløpsnett kommer å ha høyere kostnader enn 140 451. Det anslås at for 70 eiendommer kan det bli aktuelt å søke om støtte, og at det i snitt utbetales en støtte på 50 000 pr eiendom. Det tilsier at det er behov for 3 500 000 for å dekke dette behovet. Basert på ressursituasjonen vurderer by- og samfunnsenheten at det er realistisk å ha maksimalt 10 boliger i prosess med pålegg om tilknytning etter plan og bygningslovens paragraf 27-2 pr år.

Det foreslås å bevilge 500 000 pr. år i 7 år, og ta en ny vurdering etter endt tilskuddsperiode om det fremdeles er behov for å opprettholde ordningen inntil behovet er dekket.

Det er ikke sett på hva som vil være omfanget i Nye Kristiansand fra 2020. Opprettholdelse av ordningen og fremtidig finansieringsbehov må avklares i ny organisasjon.

Tilskuddsordning i andre kommuner

Av kommunene som har tilskuddsordninger varierer både retningslinjer og beløp. I Hå kommune planlegger kommunen anlegg vederlagsfritt og gir en særskilt støtte på 25 000 og tilkobling til offentlig avløp. Det gis også støtte for tilkobling til offentlig vann. I de tilfeller utgiftene er særlig store kan høyere tilskudd vurderes. Ringsaker kommune gir tilskudd på inntil 40.000,- pr. eiendom for offentlig vann og inntil 40.000 for offentlig avløp. I Stavanger kommune er tilskuddsordning forbeholdt eiendommer der det er gitt pålegg om tilknytning. Det gis tilskudd ut i fra totale anleggskostnader og grunnbeløpet (G) i folketrygden. Kort oppsummert vil en anleggseier betale maks 0,75 G for å etterkomme pålegget. Grensen for totale kostnader for tilknytning til kommunalt ledningsnett er satt til 250 000 kr. pr abonnent. Dette er inklusiv tilskudd fra kommunen. Sandnes kommune har et forbehold om at det er gitt et pålegg om tilknytning, men gir også støtte til frivillig tilknytning i prioriterte områder. Det gis 20 % tilskudd av anleggskostnader for pr. eiendom. Maksimalt tilskuddsbeløp pr. enhet er

20.000. I Hamar kommune opererer de med en grense på ca. 200 000 hvor de mener boliger bør tilkobles. Det gis tilskudd på 2/3 av anleggskostnader oppad begrenset til 50 000.

Forslag til retningslinjer

Det foreslås følgende retningslinjer for støtteordningen:

- Det må ligge et pålegg om tilknytning til offentlig nett etter plan og bygningslovens § 27-2 til grunn for å kunne søke om midler fra støtteordningen.
- Søknaden fremmes av tiltakshaver, i dialog med kommunen.
- Det må legges ved tilbud på VA-tilknytning fra minst 3 tilbydere (godkjent rørleggerforetak).
- Søknader vurderes opp mot samfunnsøkonomiske betraktninger og forurensningssituasjon (brukerinteresser og resipientvurderinger). Eventuelle tilskudd skal ikke behovsprøves.
- Kristiansand kommune kan vurdere å gi et pålegg til ledningseier om å føre avløpsvann inn på en privat stikkledning etter plan og bygningslovens paragraf 27-3 dersom det gir betydelige innsparinger for å knytte eiendommen til offentlig nett.
- Avslag på søknad betraktes som et enkeltvedtak etter forvaltningslovens § 28. En eventuell klage skal behandles av den kommunale klagenemda, jf. forvaltningsloven § 28 annet ledd.

Konsekvenser av at søknader avslås

Dersom administrasjonen finner at en søknad må avslås (eks høye kostnader, brukerinteresser eller resipientforhold av mindre betydning etc) innebærer det at kommunen trekker pålegg om tilknytning til offentlig nett etter plan og bygningslovens § 27-2 (evnt. også § 27-3) og starter en prosess etter Forurensningsloven og oppfølging av separatutslipp (pålegg om å utbedre anlegg eller pålegg om å søke om ny utslippstillatelse). En oppfølging etter Forurensningsloven gir ikke tilgang til å søke tilskuddsordningen.

27.02.2018

Marianne Bliksås

Punkt 42/18: Bompenginnkreving Samferdselspakke 1 - overføring av garantier til Ferde AS

Bilag

Vedtak BYSTYR, 25042018, Sak 50/18, Bompenginnkreving Samferdselspakke 1 - overføring av garantier til Ferde AS

Fylkesutvalget Vedtak overføring av garantier 130318.pdf

VAF saksfremlegg overføring av grantier.pdf

Dato 13. mars 2018
Saksnr.: 201506596-7
Saksbehandler Jan Erik Lindjord

Saksgang
Formannskapet
Bystyret

Møtedato
11.04.2018
25.04.2018

Bompengeneinnkreving Samferdselspakke 1 - overføring av garantier til Ferde AS

Sammendrag

I juni 2016 vedtok fylkestingene i Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane å etablere det regionale bompengeselskapet Sørvest Bomvegselskap AS som senere har skiftet navn til Ferde AS.

Lister Bompengeselskap AS og Nye Kristiansand Bompengeselskap AS er kjøpt opp av Ferde AS og skal fusjoneres inn i det regionale selskapet. Når et etablert bompengeprojekt overføres til et av de regionale bompengeselskapene må det foreligge lokalpolitiske vedtak som sikrer at garantiene følger prosjektet over til det nye selskapet (Meld. St. 25 (2014-2015)). Etter hvert som Ferde AS blir klare for å ta over de aktuelle bompengeprojektene må fylkestinget og bystyret godkjenne at garantiene som fylkeskommunen og bystyret tidligere har stilt overfor Nye Kristiansand Bompengeselskap AS kan overføres til Ferde AS. Dette innebærer at Ferde AS blir stående som låntaker, og fylkeskommunen og kommunens garantier må overføres til Ferde AS, dersom uendrede lånevilkår skal opprettholdes.

Historikk og garantiansvar – Samferdselspakke for Kristiansandsregionen

Samferdselspakke for Kristiansandsregionen fase 1 ble vedtatt i St.prp. nr. 98 2008-2009. Bystyret har tidligere vedtatt

- at Kristiansand kommune og Vest-Agder fylkeskommune hver garanterer for 50 prosent av bompengeselskapets gjeld, samlet begrenset til 350 mill. kr. (BYS sak 86/2007). Dette ble økt til samlet begrenset 550 mill. kr. i BYS sak 149/10
- at kommunen viderefører garanti med selvskyldnerkausjon for to års forlengelse av Samferdselspakke fase 1 utover opprinnelig innkrevingsperiode. Garantien tar utgangspunkt i at maksimalt låneopptak reduseres til 200 mill.kr. Det ble lagt til grunn en beregningsteknisk lånerente på 5,5 prosent og det var et vilkår at garantien ble sikret 1. prioritet i retten til å kreve inn bompenger. Vedtaket ble gjort i behandlingen av forlengelse Samferdselspakke Kristiansand fase 1 (BYS sak 93/16)

Nye Kristiansand Bompengeselskap AS tok opp et lån på kr. 550 000 000 i Kommunalbanken. Dette lånet ble betalt ned i juli 2016. Nye Kristiansand Bompengeselskap AS er gjeldsfrie pr. dags dato og vil ikke ha behov for å ta opp nye lån i innkrevingsperioden. Innkrevingsperioden er forlenget i Prop. 134 S (2016-2017), frem til tidlig i 2020, eller til den eventuelt blir avløst av en ny bompengepakke for Kristiansandsregionen.

Godkjenning av garantioverføringen Kommunal og moderniseringsdepartementet skal godkjenne overføringen og har presisert at det skal komme tydelig fram hvilken garanti som overføres, størrelsen på garantisummen og varigheten av garantien.

Vurderinger

Som en del av innfusjoneringen av Nye Kristiansand Bompengeselskap AS i Ferde AS er det hensiktsmessig at garantiene kommunen tidligere har stilt overfor bompengeselskapet overføres til Ferde AS. Garantivedtakene har vært politisk behandlet tidligere og de er godkjent av departementet. Fylkesmannen må formelt også godkjenne kommunens garantivedtak i sak 93/16. I denne saken skal tidligere vedtak formelt overføres til Ferde AS.

Rådmannen anser saken som en pro forma overføring av eksisterende forpliktelser til Ferde AS som ikke påfører Kristiansand kommune nye eller utvidete forpliktelser.

Økonomiske konsekvenser

Garantier som ligger til grunn trer i kraft dersom prosjektene ikke lar seg nedbetale innenfor de fastsatte rammer. Vurderingene ovenfor tilsier at det ikke er noe som tyder på at dette vil være aktuelt innen selskapets innkrevingsstid.

Konklusjon

Rådmannen anbefaler at Kristiansand kommune gir selvskyldnergaranti overfor Ferde AS til Samferdselspakke for Kristiansandsregionen fase 1 etter vedtakenes ordlyd.

Forslag til vedtak

Bystyret viser til sitt vedtak av 22. juni 2016 om å garantere for 50 prosent av gjelden til Nye Kristiansand Bompengeselskap AS. Garantitiden ble utvidet med to år utover opprinnelig innkrevingsperiode. Kommunen viderefører garantien med selvskyldnerkausjon for låneopptak på inntil 200 mill.kr. Garantien overføres til Ferde AS.

Det tas forbehold om departementets/fylkesmannens godkjenning av overføring av garantien.

Garantien gjelder inntil bompengeselskapets gjeld er nedbetalt.

Ragnar Evensen
Rådmann

Terje Lilletvedt
Teknisk direktør

Vedlegg:

- Fylkesutvalget Vedtak overføring av garantier 130318
- VAF saksfremlegg overføring av garantier